

LAUSUNTOPYYNTÖ HALLITUKSEN LINJAUKSISTA ITSEHALLINTOALUEJAON PERUSTEIKSI JA SOTE-UUDISTUKSEN ASKELMERKEIKSI

Lausuntopyyntökysely

Tämä on kyselyn tekstitiedostoversio, jota voi käyttää lausuntopyynnön käsittelyn helpottamiseksi. Toimielimen käsittelyssä voidaan noudattaa esimerkiksi menettelyä, jossa lausuntoa työstetään tekstitiedostomuotoisena ja käsittelyn lopuksi tekstitiedostoon laaditut vastaukset syötetään kyselyyn.

TAUSTATIEDOT

Vastaaajatahon virallinen nimi:

Vesilahden kunta

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi:

Minna Hutko

Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot:

Kunnanjohtaja Erkki Paloniemi, erkki.paloniemi@vesilahti.fi

Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä:

18.1.2016 ja 25.1.2016

Toimielimen nimi:

kunnanhallitus (18.1.) ja valtuusto (25.1.)

Onko vastaaja*

kunta (X)

sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue

maakunnan liitto

muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin

valtion viranomainen

järjestö

joku muu

Kysymykset

1. Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Onko nykyinen maakuntajako oikea peruste itsehallintoalueiden muodostamiselle?

Kyllä

Ei

Ei kantaa (X)

2. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Vastaus: -

3. Tämä kysymys vain kuntien valtuustoille: Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Minkä nykyisen maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kuntanne katsoo perustelluksi kuulua? (liite: Manner-Suomen maakunnat)

Etelä-Karjala
Etelä-Pohjanmaa
Etelä-Savo
Kainuu
Kanta-Häme
Keski-Pohjanmaa
Keski-Suomi
Kymenlaakso
Lappi
Pirkanmaa (X)
Pohjanmaa
Pohjois-Karjala
Pohjois-Pohjanmaa
Pohjois-Savo
Päijät-Häme
Satakunta
Uusimaa
Varsinais-Suomi

4. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Vastaus: -

5. Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettyjen kolmen itsehallintoalueen täytyy järjestää palvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on jatkossa maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään. Miten arvioitte tehtyä ratkaisua?

Vastaus: Edellisen hallituksen sote-valmistelun lähidemokratian toteutumattomuus ja sote-uudistuksen tavoitteiden toteutumattomuus (yhdenvertaisuus, kustannusten hillintä, terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen) on edelleen riskinä.

6. Minkä kriteerien perusteella tulisi päättää siitä, mitkä kolme itsehallintoaluetta järjestävät sosiaali- ja terveysterveystoimet muiden itsehallintoalueiden kanssa? Voit valita yhden tai useampia.

Väestömäärä ja sen ennustettu kehitys
Huoltosuhde ja sen ennustettu kehitys
Taloudelliset edellytykset
Mahdollisuudet varmistaa yhdenvertainen sosiaali- ja terveystoimien saatavuus
Mahdollisuudet varmistaa kattava sosiaali- ja terveystoimien saatavuus (X)
Mahdollisuudet suunnitella ja toteuttaa toimiva palveluverkko
Mahdollisuudet toteuttaa kustannustehokas tuotantorakenne
Kielelliset erityispiirteet
Maakuntien välinen luontainen yhteistyö ja työssäkäynti- tai asiointisuunnat
Jokin muu, mikä?

7. Kaikki itsehallintoalueet tulevat tarvitsemaan yhteistyökumppaneita palveluiden järjestämisessä. Mikä tai mitkä ovat alueellenne luontaiset yhteistyösuunnat?

Vastaus: Nykyisen Tays-erva-alueen (Pirkanmaa, Kanta-Häme, Päijät-Häme, Etelä-Pohjanmaa) lisäksi Satakunta ja Keski-Suomi ovat luontaisia erikoissairaanhoidon yhteistyökumppaneita Pirkanmaalle. Toimivan alueellisen yhteistyön näkökulmasta on tärkeää, että sairaala- ja päivystystoiminta suunnitellaan koko alueella tarkoituksenmukaiseksi.

8. Jos se itsehallintoalue, johon katsotte kuntanne kuuluvan, osoittautuu myöhemmin tehtävän päätöksen johdosta sellaiseksi itsehallintoalueeksi, joka ei vastaa itsenäisesti sote-palvelujen järjestämisestä, onko sillä vaikutusta kunnan kantaan siitä, mihin itsehallintoalueeseen kunnan tulisi kuulua?

Kyllä

Ei

Ei kantaa (X)

9. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Vastaus: -

10. Hallituksen linjauksen mukaan itsehallintoalueille osoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi 1.1.2019 lähtien seuraavat tehtävät: pelastustoimen tehtävät, maakuntien liittojen tehtävät ja ELY-keskusten alueellisen kehittämisen tehtävät sekä lisäksi mahdollisesti ympäristöterveydenhuolto. Mitä muita tehtäviä olisi mielestänne tarkoituksenmukaista siirtää itsehallintoalueille?

Vastaus: Valtion aluehallinnon tehtävät on tarkoituksenmukaista arvioida kokonaisuudessaan ja luoda myös tältä osin kestävä, tulevaisuuden haasteisiin vastaava rakenne. Lisäksi pelastustoimen ja sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa tiiviissä yhteistyössä toimivan Hätäkeskuslaitoksen alueellinen ja hallinnollinen asemoituminen on selvitettävä uudelleen.

Itsehallintoalueiden muodostamisessa ja toiminnassa esimerkiksi kaupunkiseutujen erityisasema, rooli ja muut erityispiirteet tulee ottaa vahvasti huomioon.

11. Millä keinoin tulisi varmistaa itsehallintoalueiden ja kuntien yhteys hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä?

Vastaus: Mikäli terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen ja terveysongelmien ehkäisy halutaan pitää kansallisen sosiaali- ja terveyspolitiikan keskeisenä tavoitteena, on valtion huolehdittava siitä, että kunnilla on myös tosiasialliset edellytykset suoriutua tehtävästä. Kunnille on luotava kannusteet tehtävän hoitamiseen. Valtion on osallistuttava valtiosuusjärjestelmän kautta niihin kustannuksiin, jotka kunnille muodostuvat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Poikkihallinnollinen yhteistyö itsehallintoalueen, kuntiin jäävien toimialojen sekä kansalaisjärjestöjen ja elinkeinoelämän välillä on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannalta jatkossa avainasemassa. Yhteistyö on systematisoitava alusta lähtien siten, että alueille luodaan toimivat yhteistyörakenteet, jotka mahdollistavat yhteistyön eri hallinnon alojen, yritysten ja muiden yhteistyökumppaneiden välillä huomioiden kunkin kunnan erityispiirteet ja toimivat käytännöt.

Uudistus ei saa aiheuttaa ongelmia kuntalaisille. Julkisen vallan on kyettävä toimimaan myös jatkossa yhtenä kokonaisuutena. Jatkossa on panostettava myös kuntien ja itsehallintoalueen yhteisiin digitaalisiin ratkaisuihin.

12. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen aluelinjauksesta.

Vastaus: Yksi ja yhtenäinen malli ei ole toimiva koko maassa, vaan itsehallintoalueiden sisällä tarvitaan joustavuutta, toimivaa työnjakoa ja liikkumavaraa erilaisille hallintoratkaisuille tehtävien hoidon suhteen.

Osana rahoituksen selkiyttämistä on arvioitava Kelan roolia sekä palvelujen subventoinnin kokonaisuutta. Kun palvelujen tuottajia monipuolistetaan, tulisi lääkärin ja hammaslääkärin hoidon ja tutkimuksen korvauksiin varatut rahat kohdentaa suoraan palvelujen tuottamiseen. Myös kuntoutuspalvelujen järjestämistä vastuut ja rahoitus tulee selkiyttää. Kela on valtakunnallinen toimija. Sen roolia niissä tehtävissä, joissa tarvitaan valtakunnallista ohjausta, tulisi arvioida.

13. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen rahoituslinjauksesta.

Vastaus: Tulevalla rahoitusmallilla ja valtionosuusjärjestelmän muutoksilla on ratkaiseva merkitys kuntien tuleviin toimintamahdollisuuksiin. Koska kunnat huolehtivat jatkossakin terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ohella merkittävästä määrästä perusoikeudellisia tehtäviä (mm. varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus), on niiden hoitamisen edellytykset turvattava kannustavan rahoitusratkaisun avulla. Myös perustuslain rahoitusperiaate edellyttää, että kunnille turvataan riittävät voimavarat niille jäävien tehtävien hoitamiseksi.

Itsehallintoalueiden rahoitusratkaisun lähtökohdaksi on otettava tällä hetkellä tarvevakioidusti tehokkaimmin toimivien kuntien kustannusten lähtötaso ja edulliset toimintamallit. Edellisen hallituksen sote-uudistuksen yhteydessä esitetyt rahoitusmallit eivät voi toimia uudistuksen lähtökohdana. Valtiovarainministeriön tuolloin tekemien laskelmien mukaan 3,1 miljoonan suomalaisen verotus nousi, jolloin koko valtakunnan tasolla veronkorotuspaineeksi muodostui 1,5 prosenttia. Rahoitus oli rakennettu siten, että nyt kustannustehokkaimmin toimivien kuntien rahoitusosuus nousi ja kalliimmalla hinnalla palveluja tuottavien kuntien rahoitusosuus laski. Uudessa rahoitusratkaisussa veronkorotuspaine kohdistuu suoraan kuntalaisiin ilman, että kunnat ovat puskurina välissä.

Kuntien rooliksi on kaavailtu elinvoimakunnan roolia. Tämän roolin kannalta on olennaista, että kunnilta ei siirretä elinvoimaan vahvistamiseen liittyviä tehtäviä ja että elinvoiman kehittämiseen kannustava yhteisöveron tuotto säilyy kunnilla. Tulee arvioida niiden toimintojen siirtämistä peruskuntiin valtion viranomaisilta, jotka edesauttavat elinvoiman kehittymistä. Kuntien tulevien toimintamahdollisuuksien kannalta keskeisimmässä kysymyksessä kunnat onkin kutsuttava laajasti mukaan uudistuksen suunnitteluun. Valmistelussa on noudatettava hyvän hallinnon perusteiden mukaista avointa ja osallistavaa tapaa. Kuntien tulee saada lausua asukkaidensa puolesta rahoitusratkaisusta sen varmistamiseksi, että kokonaisveroaste ei hallituksen lupauksen mukaisesti nouse.

Toimivan rahoitusmallin ohella kriittiseksi kysymykseksi kuntien toimintaedellytysten näkökulmasta nousee kuntien ja kuntayhtymien omistuksessa olevien sote-kiinteistöjen tulevaisuus ja oikeiden mukainen arvostaminen. Valmistelussa on selvitettävä myös tukipalveluiden osalta malli, jossa

itsehallintoalue turvaisi ensisijaisesti kuntien olemassa oleviin tukipalveluihin esimerkiksi hankintojen, toimitilojen ja ateriapalvelujen osalta. Näin välttyttäisiin päällekkäisten toimintojen rakentamiselta. Itsehallintoalueen tulee ottaa vastuulleen kuntien ja kuntayhtymien sote-kiinteistöt velkoineen ja soten tarvitsemilta osilta tukipalvelut.